

❖ CO WARTO WIEDZIEĆ O ROZWOJU MOWY?

Rozwój mowy uwarunkowany jest genetycznie i zależy od wrodzonych cech człowieka. Podstawą rozwoju mowy jest przebywanie dziecka w środowisku ludzi posługujących się mową.

Dziecko przyswaja sobie mowę od najbliższego otoczenia drogą naśladownictwa. Od nas więc w dużej mierze zależy jak dziecko będzie mówiło.

O prawidłowym rozwoju mowy dziecka możemy mówić wtedy, gdy:

TRZYLATEK

- Rozumie to, co do niego mówimy i spełnia proste polecenia.
- Pytany podaje swoje imię.
- Próbuje wykonywać codzienne czynności według podanych instrukcji. Wypowiada kilkuwyrazowe zdania, mówi chętnie i dużo.
- Zadaje pytania, nie zawsze jasno sprecyzowane.
- Powinien wymawiać prawidłowo: wszystkie samogłoski i spółgłoski: p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, k, ch, j, ł, głoski sz, ż, cz, dż oraz s, z, c, dz może zamieniać na ś, ź, ć, dź

CZTEROLATEK

- Rozumie i wykonuje nasze polecenia (zawierające wyrażenia przyimkowe na, pod, obok, za itp.)
- Rozpoznaje i nazywa podstawowe kolory.
- Pytany odpowiada, co robi.
- Odpowiada na pytania (dlaczego?)
- Potrafi mówić o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, chociaż czasami myli określenia czasu.
- Jest zaciekawiony poprawnością językową, choć w jego mowie zdarzają się niepoprawne konstrukcje gramatyczne.

Zadaje bardzo dużo pytań (po co?, jakie?, dlaczego?)

- Stosuje neologizmy dziecięce, gdy nie pamięta lub nie zna nazwy przedmiotu czy zjawiska np. uszolog (lekarz od uszu). Nie należy utrwalać neologizmów i zawsze podawać prawidłową nazwę
- Powinien wymawiać: s, z, c, dz, a głoski sz, ż, cz, dż mogą być wymawiane jako s, z, c, dz, a głoska r jako l.
- Nie powinniśmy zmuszać dziecka do wymowy głoski r, gdyż aparat mowy nie jest jeszcze na to przygotowany i może dojść do wytworzenia nieprawidłowego dźwięku (np. r – tylnojęzykowe).

PIĘCIOLATEK

- Stosuje wypowiedzi wielozdaniowe, opowiada zdarzenia, opisuje przedmioty i ich zastosowanie, używa różnych przyimków.
- Uwzględnia kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo – skutkowe. Potrafi wyjaśnić znaczenie słów.
- Dokonuje autokorekty mowy, znikają nieprawidłowości gramatyczne.
- Może wymawiać jeszcze r jako l, a sz, ż, cz, dż jako s, z, c, dz, ale często pojawia się prawidłowe lub hiperpoprawne brzmienie np. „rarka” zamiast lalka, albo „szok” zamiast sok.

SZEŚCIOLATEK

- Ma opanowane podstawy systemu językowego.
- Prawidłowo wszystkie głoski (również sz, ż, cz, dż, r)
- ma bogate słownictwo, swobodnie wypowiada się na bliskie mu tematy
- mówi dużo i wyraźnie, wypowiadając wszystkie głoski poprawnie,
- wypowiedzi są poprawne gramatycznie,
- rozumie, co się do niego mówi,
- mówi melodyjnie i swobodnie tzw. czystym głosem (nie nosowo), z zachowaniem intonacji, nie jąka się,
- język w czasie wypowiedzi układa się prawidłowo w jamie ustnej, czyli centralnie (nie na boki) i nie wchodzi między zęby.
- rozpoznaje różne dźwięki z otoczenia, np. głosy zwierząt,

- nazywa głoskę na początku i na końcu wyrazu, różnicuje wyrazy o podobnym brzmieniu, np. kran – tran, góra – kura, bada – pada,
- potrafi podzielić zdanie na wyrazy, wyrazy na sylaby
- opowiedzieć treść obrazka posługując się mową zdaniową,
- rozwiązać proste zagadki, uważnie słuchać przez opowiadania, bajki, a później opowiedzieć jego treść